

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

TOWARZYSTWO WIEDZY WOJSKOWEJ.

SPRAWOZDANIE

z

DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU

TOWARZYSTWA WIEDZY WOJSKOWEJ

ZA ROK

1920.

dużo

WARSZAWA 1921.

TOWARZYSTWO WIEDZY WOJSKOWEJ.

SPRAWOZDANIE

Z

DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU

TOWARZYSTWA WIEDZY WOJSKOWEJ

ZA ROK

1920.

du. 5. 12. 20.

525 565
WARSZAWA ————— 1921.

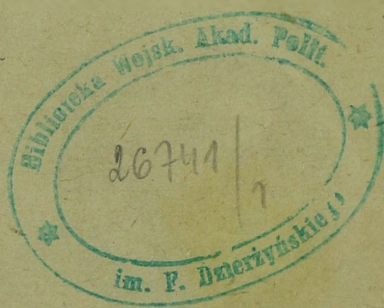
TOWARZYSTWO WIEDZY WOJSKOWEJ.

SPRAWOZDANIE
Z
DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU
TOWARZYSTWA WIEDZY WOJSKOWEJ
ZA ROK
1920.

WARSZAWA ===== 1921.

06 : 355

Zakłady Graficzno-Wydawnicze „Książka”
Warszawa, Moniuszki № 11, telef. 190-93.

I. Komitet Organizacyjny i ukonstytuowanie T-wa Wiedzy Wojskowej.

W dniach 16 i 29 sierpnia, 12 i 17 września 1919 r. odbyły się zebrania Komitetu Organizacyjnego, mającego za zadanie powołanie do życia T-wa Wiedzy Wojskowej.

Dnia 17 września 1919 r. uchwalono statut, opracowany przez Komisję Statutową, wydano odezwę do oficerów Wojska Polskiego oraz zwołano Walne Zebranie na dzień 26-go września 1919 r.

Ideę przewodnią potrzeby istnienia T-wa Wiedzy Wojskowej Komitet Organizacyjny ujął w odezwie następującej treści:

„Ziściły się nasze marzenia. Mamy Wojsko Narodowe, które własną krwią znaczy granice Niepodległej Polski...

Przed każdym myślącym oficerem staje dziś ogrom pracy, który należy wykonywać samodzielnie, ażeby istotnie z korzyścią podjąć nowym obowiązkom. Każdy oficer musi stale pogłębiać swą wiedzę fachową, a po-
zatem, jako przedstawiciel odłamu inteligencji polskiej, nie może być całkowicie odcięty od świata myśli społecznej, sztuki i życia kulturalnego. Wojna obecna wykazała, iż nie dość być oficerem zawodowcem, lecz przede wszystkim trzeba być oficerem-obywatелеm. Tylko wówczas oficer będzie prawdziwym wychowawcą szeregowych, ich zwierzchnikiem i dowódcą. Dążenie do nieustannego doskonalenia się przeniknąć musi jaknajszerszy ogół oficerów naszego wojska, ażeby zespolić je i stworzyć z niego skuteczny ośrodek wychowania obywatelskiego dla jaknajszerszych mas narodu.

Szkoły wojskowe same nie podołają temu zadaniu. Ogół oficerów naszego wojska musi wytworzyć własne ognisko naukowe, któreby ułatwiło środki i wskazywało metody. Takim ośrodkiem doskonalenia się ogółu oficerów może być Towarzystwo Wiedzy Wojskowej, stworzone własnymi ich siłami.

W tym celu grono oficerów, zebranych z inicjatywy Prezydium Towarzystwa Wiedzy Wojskowej w dniach 16 i 29 sierpnia r. b. w Departamencie Naukowo-Szkolnym, wyłoniło Komitet Organizacyjny dla spopularyzowania tej idei i zwołał Ogólne Zgromadzenie Organizacyjnego założycieli Towarzystwa oraz wybrania Zarządu.

Komitet organizacyjny:

Przewodniczący: Jan Jacyna generał ppor.

Członkowie: Bagiński kapitan, Burhardt ppłk., Dienstl-Dąbrowa kpt., Gąsiorowski Wacław kpt., Gembarszewski dyrektor Muzeum Narodowego, Grocholski Remigjusz ppor., Kukiel Marjan ppłk., Kwiatkowski Remigjusz szef biura prasowego Min. Spr. Wojsk., De Hennig Michaelis gen. por., Osiński gen. ppor., Puchalski gen. por., Różycki kpt., Wieniawa-Długoszewski rotmistrz, Wiśniewski kpt., Wisznicki por.

Sekretarz: Stanisław Rządkowski ppor.

Ukonstytuowanie się T-wa W. W. odbyło się na Walnem Zebraniu w dniu 26 września 1919 r., którego protokół załącza się:

Obecni: Komitet Organizacyjny T-wa W. W. w pełnym składzie oraz około 200 oficerów.

Przewodniczy: generał ppor. Jacyna.

Protokół prowadzi ppor. Rządkowski.

Porządek dzienny:

1. Zaznajomienie zebrania z pracami Komitetu Organizacyjnego T. W. W.

2. Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej (Rady Nadzorczej) Towarzystwa.

1) Obrady zagaja generał Jacyna, omawia podstawy, cele, dążenia powstającego T-wa.

2) Kpt. Bagiński streszcza wszystko to, co zrobił Komitet Organizacyjny—oraz zawiadamia zebranie o przyjęciu przez Komitet Statutu T. W. W.

3) Generał Jacyna w imieniu Komitetu Organizacyjnego stawia kandydaturę członków do Zarządu T-wa i Rady Nadzorczej.

Zarząd:

1. Generał Jacyna, 2. Pułkownik Kukiel. 3. płk. Świrski, 4. Płk. Burhardt-Bukacki, 5. Kapitan Gąsiorowski, 6. Kpt. Bagiński, 7. Rotm. Wieniawa-Długoszewski, 8. Kpt. Różycki, 9. Ppor. Kwiatkowski, 10. Ppor. Rządowski.

Rada Nadzorcza:

1. Generał de Henning-Michaelis, 2. Gen. Osiński, 3. Gen. Puchalski, 4. Gen. Wejtko, 5. Pułk. Niesiołowski Wiktor.

4) Zostają wybrani przez tajne głosowanie: Generał Jacyna — jednogłośnie. Reszta kandydatów bezwzględną większością głosów.

5) Generał Suryn zabiera głos, podnosząc zasługi kapitana Bagińskiego, jako inicjatora i założyciela T. W. W. Na wniosek jego zebranie wyraża podziękowanie kpt. Bagińskiemu przez powstanie.

Zostaje zgłoszony do nowego Zarządu wniosek na piśmie, ażeby prosić Wodza Naczelnego na protektora T-wa i członka honorowego.

Wniosek Zebranie przyjmuje jednogłośnie.

II. Prace Zarządu.

a) Posiedzenia Zarządu.

W czasie od 3 października 1919 r. do 16 czerwca 1920 r. Zarząd odbył 16 posiedzeń.

b) Skład członków Zarządu.

Na pierwszym zebraniu Zarządu w myśl § 11 Statutu T. W. W. ukonstytuowano skład Zarządu: na prezesa po-

wołano gen. ppor. Jacynę, na vice-prezesów kpt. Bagińskiego i kpt. Gąsiorowskiego Wacława, na skarbnika — pułk. Świrskiego, na bibliotekarza — kpt. Różyckiego, na gospodarza — ppor. Kwiatkowskiego, na sekretarza — ppor. Rząd-kowskiego, do składu Zarządu weszli jako członkowie: ppłk. Kukiel, ppłk. Burhardt i rotm. Wieniawa-Długoszewski.

Na posiedzeniu Zarządu w dniu 17 października na wniosek ppłk. Kukiel kooptowano do składu Zarządu kpt. Janusza Gąsiorowskiego, jako jego zastępcę, z uwagi na nawał pracy osobistej ppłk. Kukiel.

Dnia 24 października na wniosek kpt. Bagińskiego, po-
stanowiono kooptować kpt. Sosabowskiego, sekretarza Ko-
misji Sztuki Wojennej, do stałego udziału w posiedzeniach
zarządu.

Na posiedzeniu Zarządu dnia 15 kwietnia 1920 r. przy-
jęto rezygnację z obowiązku vice-prezesa kpt. Wacława Gą-
siorowskiego, który wyjechał na stałe do Paryża i wysta-
sowano pismo z wyrażeniem żalu, że T. W. W. straciło w nim
jednego z najbardziej energicznych współpracowników.

Na posiedzeniu Zarządu, odbytem w dniu 7 maja 1920 r.
wobec stałego wyjazdu z Warszawy na front: płk. Kukiel,
kpt. Bagińskiego, rotm. Wieniawy-Długoszewskiego i ppor.
Rząd-kowskiego, kooptowano na członków Zarządu: Szefa
Wojsk. Inst. Nauk. Wyd. prof. Tokarza, por. Czerneckiego,
ppor. Wasilewskiego i ppor. Biegę, powierzając por. Czer-
neckiemu w zastępstwie funkcję sekretarza.

Działania bojowe w lecie 1920 r. zatrzymały członków
Zarządu w szeregach; trudno było myśleć wówczas o sy-
stematycznej pracy w T. W. W. Dopiero w październiku
1920 r. prezes T-wa gen. Jacyna zwrócił się do prof. To-
karza z wezwaniem zorganizowania Sekretarjatu Wykonaw-
czego, który objął czynności Zarządu. Od grudnia 1920 r.
zaczynają zjeżdżać się do Warszawy dawni członkowie Za-
rządu, pracując w kontakcie z Sekretarjatem Wykonawczym.
Zebranie Zarządu po dłuższej przerwie odbyło się w dniu
13 lutego 1921 r.; postanowiono na niem zwołać Walne
Zgromadzenie członków w dniu 15 kwietnia 1921 r. w celu
uchwalenia nowego statutu i wyboru członków Rady Nad-
zorczej i Zarządu.

c) Rada Nadzorcza (Komisja Rewizyjna).

Prezesem Rady Nadzorczej (Komisji Rewizyjnej, obrano gen. por. Michaelisa, a vice-prezesem gen. Osińskiego.

W sprawie stosunku Rady Nadzorczej do Zarządu postanowiono na zebraniu Zarządu w dniu 3 października 1919 r., odbytem wspólnie z członkami Rady Nadzorczej, że ta ostatnia jest organem kierowniczym, nadzorczym i kontrolującym; z uwagi jednak na warunki praktyczne, na brak odpowiednio uzdolnionych sił fachowych, udział członków Rady Nadzorczej w pracach Komisji i Sekcji był nieodzowny. Dotychczas regulaminu swego Rada Nadzorcza (Komisja Rew.) nie opracowała.

d) Komisje i Sekcje.

Na pierwszym zebraniu Zarządu dnia 3 października 1919 r. utworzono trzy Komisje: sztuki wojennej, odczytową i redakcyjno-wydawniczą, z prawem tworzenia sekcji w każdej komisji. W myśl § 15 punkt 3 statutu T. W. W. zatwierdzono „Regulamin o utworzeniu i zadaniach 3-ch Komisji“.

Jednocześnie powołano:

1) na przewodniczącego komisji sztuki wojennej gen. por. Michaelisa, 2) na przew. kom. odczytowej gen. ppor. Osińskiego, 3) na przew. kom. redakcyjno-wydawniczej kpt. Wacława Gąsiorowskiego.

Na posiedzeniu Zarządu dnia 21 listopada 1919 r. przyjęto „Regulamin wewnętrzny Zarządu T. W. W.“, który wraz z „Regulaminem o utworzeniu i zadaniach 3-ch Komisji“ został ogłoszony drukiem.

e) Lokal Zarządu T. W. W. Czytelnia i Biblioteka.

Dzięki pomocy Szefa Dep. Naukowo-Szkolnego M. S. Wojsk. gen. Jacyny, kancelarja Zarządu T-wa mieściła się w gmachu tegoż Dep. przy ul. Królewskiej 2. Pomimo wielu starań T. W. W. nie mogło uzyskać własnego lokalu, dzięki czemu nie można było urządzić projektowanej czytelni oraz otworzyć biblioteki. Komisja biblioteczna, zorganizowana przez bibliotekarza kpt. Różyckiego, nie mogła pracować z powodu braku lokalu. Poszczególne odczyty

T. W. W. odbywały się w różnych lokalach, a w końcu przeniesiono je na stałe do lokalu Wojskowego Instytutu Naukowo-Wydawniczego, gdzie co piątek każdego tygodnia odbywały się odczyty.

Biblioteka T-wa otrzymywała bezpłatnie "Bellonę" i inne czasopisma wojskowe oraz wydawnictwa wojskowe książkowe z Wojsk. Inst. Nauk. Wyd. w dwóch egzemplarzach: jeden dla biblioteki, drugi zaś dla Komisji Sztuki Wojennej.

Nie mając możliwości urządzenia biblioteki i czytelní T.W. W. z powodu braku lokalu zwrócono się o pomoc do Centralnej Biblioteki Wojskowej. Zarząd, teŹe przyrzekł jaknajwiększe współdziałanie i udostępnienie swych zbiorów pracującym naukowo członkom T. W. W. i następnie wypoŹyczał i sprowadzał książki brakujące i z innych bibliotek polskich.

III. Członkowie.

Na walnym zebraniu przyjęto wniosek, aŹeby prosić Naczelnika Państwa i Wodza Naczelnego Józefa Piłsudskiego o przyjęcie protektoratu T-wa i godności członka honorowego.

Naczelnik Państwa po odczytaniu raportu, przedłożonego przez prezesa T. W. W. gen. Jacynę w dniu 6 października 1919 r. zgodził się przyjąć T-wo Wiedzy Wojskowej pod swój protektorat i przyjął tytuł członka honorowego Towarzystwa.

W poczet członków doŹywotnich zostali przyjęci przez Zarząd T-wa:

1. dnia 7 września 1919 r. Adam Zamojski,
2. dnia 15 kwietnia 1920 r. gen. broni Józef Haller.

W poczet członków wspierających:

1. dnia 17 października 1919r. InŹ. Oktawjusz Nellard,
2. dnia 31 października 1919 r. InŹ. Jan Okolski, Dyrektor Stow. Przemysłowego.

W poczet członków w Warszawie do dnia 31 grudnia 1920 r. przyjęto 427 członków, do Koła Kaliskiego 29 członków, zaś do Koła Łódzkiego 82 członków.

Razem T. W. W. do dnia 31 grudnia 1920 r. liczyło 538 członków.

IV. Organizacja Koł T-wa W. W.

Na posiedzeniu Zarządu dnia 7 listopada 1919, postanowiono tworzyć Koła początkowo w siedzibach i za pośrednictwem D. O. Genów, upoważniając jednocześnie gen. Wejtkę do porobienia starań w tym względzie w czasie jego wyjazdów służbowych do Łodzi, Krakowa i Lwowa.

1. Koło T. W. W. w Kaliszu.

Z inicjatywy vice-prezesa Zarządu T-wa kpt. Gąsiorowskiego zawiązano w dniu 21-listopada 1919 r. Koło T. W. W. w Kaliszu pod przewodnictwem majora Siedleckiego.

Koło zatwierdzono na posiedzeniu Zarządu T-wa W. W. dnia 29 listopada 1919 r.

W czasie od listopada 1919 r. do kwietnia 1920 r. praca Koła polegała na organizowaniu odczytów treści ogólnowojskowej, które odbywały się dwa razy w miesiącu po ogólnych zebraniach oficerów załogi w Kaliszu.

$\frac{1}{5}$ cz. wpisowego i wkładek z liczby 29 członków Koła za czas do 1 kwietnia 1920 r. w sumie 180 mk. wpłynęła do kasy Zarządu T-wa.

2. Koło T. W. W. w Łodzi.

W styczniu 1920 r. zawiązane zostało Koło T. W. W. w Łodzi, pod przewodnictwem gen. ppor. Olszewskiego. Na posiedzeniu Zarządu T-wa 18 stycznia 1920 r. zatwierdzono powstanie tego Koła oraz przyjęto do T-wa 82-ch członków Koła w Łodzi. Koło to urządziło szereg odczytów i pogadanek.

V. Sprawozdanie z działalności komisji i sekcji.

A. Komisja odczytowa.

Uchwałą Zarządu dnia 3 października 1919 r. na przewodniczącego komisji odczytowej powołano gen. Osińskiego, na zastępcę ppłk. Kazimierza Fabrycego.

Dnia 17 października zdecydowano, że na wszystkie odczyty Tow. członkowie mają wstęp bezpłatny, nieczłonkowie zaś płacić będą za wejście 1 mk. (jedną mk).

Odczyty postanowiono zorganizować w sali Szkoły Sztabu Generalnego (Al. Szucha).

W dniu 25 października 1919 r. odbył się odczyt pułk. Zająca p. t. „O podstawowych pojęciach i zadaniach instrukcji wojennych“, zaś w dniu 29 października 1919 r. prof. Tokarza p. t. „Komitet organizacyjny wojskowy i początkowa organizacja wojska za Królestwa Kongresowego“.

Obydwa te odczyty ogłoszone zostały drukiem w „Belonie“.

Dnia 5 listopada 1919 r. odbył się odczyt kpt. Bagińskiego p. t. „Armja Polska na Wschodzie“.

Zarząd w dniu 7 listopada 1919 r. na wniosek gen. Osińskiego postanowił urządzać odczyty dyskusyjne co tydzień, oraz zdecydował, że dyskusja po odczycie dopuszczalna będzie tylko wówczas, o ile w zebraniach odczytowych biorą udział jedynie członkowie T-wa; dyskusją po odczycie kierować będzie prezes T-wa lub Kom. Odczytowej.

Dnia 9 stycznia 1920 r. odbył się odczyt zbiorowy pp. kpt. Osmólskiego na temat: „Gimnastyka jako sport“, i ppor. Świderskiego „Turystyka wysoko-górska i znaczenie jej dla obrony granic“ (z przezroczami).

Wobec wyjazdu gen. Osińskiego i ppłk. Fabrycego z Warszawy, Zarząd na posiedzeniu dnia 21 lutego 1920 r. uchwalił zwrócić się formalnie do prof. Tokarza, szefa Wojskowego Instytutu Naukowo-Wydawniczego z wezwaniem, aby objął przewodnictwo Komisji odczytowej.

Odczyty przeniesiono odtąd do lokalu Wojskowego Instytutu Naukowo-Wydawniczego (Zamek) i nadano im charakter odczytów fachowych i dyskusyjnych. Niektóre z nich gromadziły do 80 uczestników, przeważnie jednak odbywały się w obecności 20—40. W większości wypadków dochodziło po nich do bardzo żywej dyskusji, rzucającej sporo światła bądź na wypadki z niedawnej przeszłości, bądź też na zadania wojska naszego. Odczyty wygłaszali przedstawiciele wszystkich dawnych odłamów korpusu oficerskiego, a w dyskusjach panował ton wzajemnego zrozumienia się i koleżeństwa, oraz poważnego odczucia zadań czekających nasz korpus oficerski. Szereg odczytów wygłosili pp. oficerowie misji wojskowej francuskiej, interesu-

jąc się żywo tym ruchem i wysyłając na odczyty polskie swych kolegów, władających biegłym językiem naszym, wobec brania udziału w dyskusjach.

Szkice do odczytów sporządzała zawsze kreślarnia Wojskowego Instytutu Naukowo-Wydawniczego (por. Bartoszewski i ppor. Bieńkowski). Przed wykładami oficerów francuskich uczestnikom rozdawano krótkie skróty polskie. Administrację odczytów (ogłoszenia, zaproszenia i t. d.) wzięła na siebie Kancelarja W. I. N. W.

W ciągu roku 1920 wygłoszono następujące odczyty:

- 1) 10/I 1920 r. kpt. T. Różycki — „Pamiętniki Ludendorffa“.
- 2) 17/I 1920 ppłk. Szt. Gen. Kleeberg — „Rzecz o ustawie wojskowej“.
- 3) 24/I 1920 ppor. Dr. W. Tokarz — „Dobór i weryfikacja korpusu oficerskiego w wojsku Królestwa Kongresowego“.
- 4) 28/I 1920 ppłk. Szt. Gen. Dr. M. Kukiel — „Zestawienie nad bitwą pod Raszynem“.
- 5) 31/I 1920 płk. Szt. Gen. W. Zagórski — „Bitwa pod Mołotkowem“.
- 6) 7/II 1920 płk. Faury — „Bitwa nad Marną“.
- 7) 14/II 1920 ppor. W. Brummer — „Polskie formacje wojskowe w Rosji w świetle ostatnich wydawnictw“.
- 8) 21/II 1920 płk. Juillard — „Ofensywa sprzymierzonych na froncie zachodnim w r. 1920“.
- 9) 28/II 1920 ppor. W. Drojowski — „Bolszewicka literatura wojskowa“.
- 10) 6/III 1920 ppor. Dr. Tokarz — „Przywrócenie i pierwsze rozdanie krzyżów orderu wojskowego za Ks. Warsz.“.
- 11) 6/III 1920 kpt. Felsztyn — „Gen. Balck o taktyce walk ulicznych ze Spartakusowcami“.
- 12) 13/III kpt. Szt. Gen. Bagiński — „Z historii korpusów wschodnich“.
- 13) 20/III 1920 ppor. Fliederbaum — „Armja niemiecka po 11 listopada 1918 r.“.
- 14) 27/III 1920 mjr. Mazerat — „Przyczyny polityczne ostatniej wojny“.
- 15) 10/IV por. Lechnicki — „Niemcy współczesne“.
- 16) 17/IV kpt. Różycki — „Marszałek Foch, jego taktyka i strategia“.
- 17) 24/IV płk. Mercier — „Polityka kolonialna Francji“.

- 18) 10/V płk. Faury—Bitwa w Szampanji w sierpniu 1918 r.
- 19) 17/V płk Baudoin—Kolejnictwo i transporty samochodowe we Francji.
- 20) 25/V por. Frankiewicz — Zapiski ś. p. por. Kulczyckiego o walkach z bolszewikami i Ukraińcami.
- 21) 31/V Faury — Ofensywa sprzymierzonych dn. 26 sierpnia 1918 r.
- 22) 14/X 20 mjr. Zawadowski—O wychowaniu fizycznym w wojsku francuskim.
- 23) 21/X ppor. Laskowski — Wyprawa podhajecka Jana Sobieskiego.
- 24) 29/X płk. Zarzycki — Francuski prowizoryczny regulamin musztry piech.
- 25) 1/XI prof. Okolski — O przemyśle wojennym w Polsce.
- 26) 4/XI płk. Zarzycki—Francuski prowizoryczny regulamin musztry piechoty (dyskusja po pokazie musztry i ataku na polach powązkowskich).
- 27) 22/XI mjr. Szt. Gen. Jagmin—Sadowski—3 dyw. leg. w boju pod Brzostowicą (20/IX 24/XI 1920 r.)
- 28) 29/XI mjr. de Peretti — Wychowanie w wojsku francuskim.
- 29) 19/XII Dr. Rybarski — Rycerstwo polskie doby Piastowskiej.
- 30) 17/XII kpt. Czarnowski — Szkolenie piechoty do walki z jazdą.

B) Komisja wydawniczo-redakcyjna.

Dnia 3 października 1919 r. na zebraniu Zarządu został wybrany przewodniczącym tej Komisji kpt. Wacław Gąsiorowski. Do składu Komisji weszli: kpt. Bagiński, kpt. Różycki, ppor. Kwiatkowski (uchwała Zarządu 17 października 1921 r.) i kpt. Sosabowski.

Jednocześnie zatwierdzono „Regulamin wewnętrzny komisji wydawniczo-redakcyjnej“.

Sprawę wydawania własnego organu poruszono na zebraniu Zarządu dnia 17 października 1919 r., na którym postanowiono — na wniosek kpt. Różyckiego — uznać miesięcznik „Bellona“ za organ T. W. W. i wzywać ogół członków do poparcia „Bellony“; załatwienie zaś spraw, związa-

nych z prenumeratą i redagowaniem „Bellony” przekazano Kom. Wyd. Red.

Wobec wyjazdu kpt. W. Gąsiorowskiego do Paryża; przewodnictwo Komisji obejmuje kpt. Bagiński, a w jego zastępstwie kpt. Różycki, do składu zaś Komisji został kooptowany por. Drojowski i ppor. Wasilewski.

Na posiedzeniu Komisji dn. 8 marca 1920 r. wyłoniono sekcję wydawniczą (techniczną) pod kierownictwem por. Drojowskiego.

Ustalono, że: 1) wszystkie wydawnictwa książkowe realizuje Księgarnia Wojskowa, wypłacając ustalone dla wszystkich autorów honorarium; 2) T. W. W. otrzymuje od Księgarni Wojskowej 10% honorariów członków; 3) wydawnictwa noszą napis: „Towarzystwo Wiedzy Wojskowej” (u góry) i „Główna Księgarnia Wojskowa” (u dołu); 4) wydawnictwa otrzymują numery kolejne, poczynając od № 1-go; 5) jako klauzula: na każde wydawnictwo musi dać swoją zgodę Komisja Sztuki Wojennej, która (przez odnośną sekcję) w porozumieniu z Wojsk. Inst. Nauk. Wydawn. ma uzgodnić słownictwo wojskowe.

Wszelkie umowy, co do honorariów, procentu należnego T. W. W. i przeprowadzenie techniczne druku zobowiązuje się wykonać por. Drojowski, zdając sprawozdanie Komisji.

Przedłożono T-wu dalsze trzy prace do druku:

1) Gen. Władysław Wejtko: „Organizacja robót saperских pozycyjnych”.

2) „Balistyka” — Dr. H. Lorenz — tłum. z niem. przez por. art. Wacława Vorbrodta.

3) „Fizyka wojenna” — Feliks Auerbach — tłum. z niem. przez por. art. Wacława Vorbrodta.

Wypadki na froncie i udział mjr. Drojowskiego w akcji bojowej uniemożliwiły ogłoszenie drukiem tych prac.

C) Komisja Sztuki Wojennej.

W pierwszych dniach listopada roku zeszłego zorganizowała się Komisja sztuki wojennej, pod przewodnictwem p. gen.-por. Eug. de Hening-Michaelisa, kierownictwo sekretariatu objął kpt. Sosabowski. Już na organizacyjnym posiedzeniu w dniu 30 listopada 1919 r., Komisja orjentując się w potrzebach armji i licząc się z jej bieżącymi nagłymi po-

trebami przy wytyczaniu sobie zakresu działania stanęła na stanowisku odpowiedzialności przynajmniej w części bieżącym potrzebom wojska polskiego, opracowując odpowiednio wartościowe tłumaczenia dzieł obcych.

Oryginalne polskie prace naukowe, będące już w opracowaniu, wymagające większego nakładu pracy i zużycia czasu z tych łatwo zrozumiałych względów ukażą się później.

Prace fachowe przeprowadza Komisja sztuki wojennej przez swoje sekcje:

1) Artylerji, powierzając kierownictwo jej pułk. Ostromeckiemu.

2) Geograficzno-statystyczną, powierzając kierownictwo jej pułk. inż. Czechowskiemu.

3) Historji wojen i wojskowości, powierzając kierownictwo jej pułk. Szt. Gen. Kukielowi.

4) Inżynierji, powierzając kierownictwo jej pułk. Rybińskiemu.

5) Marynarki, powierzając kierownictwo jej pułk. mar. Świrskiemu.

6) Strategji i taktyki, powierzając kierownictwo jej gen. Michaelisowi.

7) Polityki ekonomicznej w świetle zagadnień wojskowości, stałego kierownika sekcja nie posiadała.

Wszystkie Sekcje, z wyjątkiem Sekcji Historji Wojen i Wojskowości, która mimo ciężkich warunków pracowała cały czas, przerwała prace w maju 20 r. dla powodów zupełnie zrozumiałych: sytuacja wojskowo-polityczna Państwa spowodowała, że wielka ilość organizatorów udała się na front, pozostali zaangażowali się w swej pracy urzędowej, tak, że mowy być nie mogło o jakichkolwiek pracach innych poza urzędowaniem.

Dorobek jednakowoż przez te kilka miesięcy pracy odnośnych sekcji zakwestjonować się nie da, gdyż zwrócić trzeba uwagę na to, że przeprowadziło się konsolidację żywiołów chętnych do pracy w pewnym kierunku. Dało to możliwość przy wprowadzeniu stosunków do norm pokojowych zaczęcia pracy, która zapoczątkowała utworzenie poszczególnych sekcji. Komisja Sztuki Wojennej poza referatami wewnętrznymi sekcji przeprowadziła cały szereg odczytów podanych poniżej, na które poza wojskowemi zapraszane były szerokie sfery poza wojskiem stojące.

Wydawnictwa opracowane w Sekcjach nie mogły wyjść w druku ze względu na trudności finansowe, w jakich się T-wo w ciągu roku sprawozdawczego znajdowało. Kilka prac natury ściśle fachowej ukazało się w „Bellonie”, uznanej za organ T-wa.

Przejdźmy do poszczególnych sekcji.

1) Sekcja Artylerji.

Przewodniczący płk. Ostromęcki, sekretarz kpt. Vorbrodt. Członków 26, w tem 18 oficerów, 1 urzędnik wojskowy i 7 urzędników cyw. W pracach sekcji przyjmuje również udział 6-ciu oficerów francuskich. Ostatecznie została zorganizowana w pierwszych dniach stycznia 1920 r., podzielona jest na 4 podsekcje: a) matematyczno-fizyczną (w tem balistyka), b) chemiczno-technologiczną, c) organizacyjno-taktyczną, d) historyczno-statystyczną.

2) Sekcja Marynarki.

Zorganizowana została przy Departamencie do Spraw Morskich.

Podsekcja posiada następujące:

Szerzenie wiedzy morskiej;

Nauk wojenno-morskich;

Techniczną;

Hydrograficzno-nawigacyjną.

Zebrań dyskusyjnych odbyto trzy.

Prace naukowe przygotowane, bądź w przygotowaniu, są następujące:

„Obrona wybrzeża” mjr. Petelena.

„Bitwa Jutlandzka” kpt. Stankiewicza.

„Budżet marynarki angielskiej na rok 1919/20”.

„Współczesne okręty” por. Huberta.

„Znaczenie twierdzy nadbrzeżnej dla floty i różnica między twierdzami lądowymi i morskimi” mjr. Petelena.

3) Sekcja Strategji i Taktyki.

Praca tej Sekcji została również przerwana wypadkami wojennymi z lata roku ubiegłego.

W ciągu pierwszych miesięcy roku 1920 odbyto następujące zebrania dyskusyjne:

„Wskazówki dla d-cy baterji” i „Wskazówki dla obserwatora” — kpt. Matkowskiego.

„Dlaczego Polska potrzebuje silnej armji” — ref. płk. szt. gen. Hempla.

„Rekrutacja i wyzyskanie materiału ludzkiego na obszarach Państwa Polskiego przy tworzeniu wielkiej siły zbrojnej” — ref. płk. szt. gen. Hempla.

Do druku zostały przygotowane następujące prace naukowe i artykuły do pism:

Płk. szt. gen. Kalickiego: Przeprowa 16 dyw. piech. gen. Skobeleva przez góry Bałkanu w styczniu 1878 r.

Kpt. Matkowskiego: Wskazówki dla d-cy baterji i wskazówki dla obserwatora.

Płk. sztg. Hempla: Dlaczego Polska potrzebuje silnej armji.

Ppor. Sawickiego: Austrjacka 38 cntm. haubica.

Są w przygotowaniu:

Gen. por. de Henning-Michaelis: Opracowanie zasad strategji i zastosowanie ich na przykładach historycznych.

Kpt. Matkowskiego i ppor. Sawickiego: Podręcznik dla ciężkiej artylerji.

2) Sekcja historii wojen i wojskowości.

Przewodniczącym Sekcji jest płk. Szt. Gen. Kukiel, zastępcą przewodniczącego kpt. Dr. Tokarz, sekretarzem kpt. Pomarański.

Działalność swą Sekcja przeniosła na zewnątrz, współdziałając z Komisją Odczytową T-wa. Prace sekcji przejawiały się przeważnie w odczytach, urządzonych przy pośrednictwie Komisji Odczytowej.

W ciągu roku 1920 odbyły się następujące odczyty:

1. Mjr. T. Różycki. — Pamiętniki Ludendorffa.
2. Ppłk. Szt. Gen. Kleeberg. — Rozwój ustawy wojskowej.
3. Kpt. Dr. Tokarz. — Dobór i weryfikacja Korpusu Oficerskiego w wojsku Królestwa Kongresowego.
4. Płk. Szt. Gen. Kukiel. — Ze studjów nad bitwą pod Raszynem.

5. Płk. Szt. Gen. Zagórski. — Bitwa pod Mołotkowem.
 6. Płk. Faury. — Bitwa nad Marną.
 7. Kpt. Brummer. — Polskie formacje wojskowe w Rosji w świetle ostatnich wydawnictw.
 8. Kpt. Dr. Tokarz. — Przywrócenie i pierwsze rozdanie krzyżów orderu wojskowego za Ks. Warszawskiego.
 9. Ppłk. Bagiński. — Z historii korpusów wschodnich.
 10. Por. Laskowski. — Wyprawa podhajecka Jana Sobieskiego.
 11. Dr. Rybarski. — Rycerstwo polskie doby Piastowskiej.
- Wewnątrz Sekcji odbyły się referaty:
- Kpt. Dr. Tokarz. — O Komitecie wojskowym 1814 — 1815 r.
- Por. Rybskiego. — O wojnach Bolesława Chrobrego z Niemcami.
- Dyr. Gembarzewski. — O orężu w Polsce i plan monografii tegoż.
- Oprócz tego urządzono wycieczkę do Muzeum Narodowego uczniów Wojennej Szkoły Sztabu Generalnego pod kierownictwem Dyr. Gembarzewskiego i Płk. Kukiela.

3) Sekcja polityki ekonomicznej w świetle zagadnień wojskowości.

Do nowoorganizowanych sekcji, należy sekcja polityki ekonomicznej. Dzięki specjalnemu zainteresowaniu się osób poza wojskiem stojących, w wojsku zaś oficerów i urzędników wojskowych pracujących specjalnie w dziale ekonomicznym. Sekcja ta od chwili powstania, t. j. od pierwszych dni października 1920 r., wykazała wiele ruchliwości w swych pracach, poświęconych przeważnie najaktualniejszym zagadnieniom polityki ekonomicznej państwa z punktu widzenia wojskowości.

Odbyły się tygodniowe posiedzenia dyskusyjne na następujące tematy:

- 1) Demobilizacja rzeczowa i personalna, referat gen. Norwida-Neugebauera.
- 2) Polityka osadnicza państwa Polskiego na wschodzie, ref. p. prof. Bujaka.
- 3) „Organizacja polskich stanic wojskowych, ref. ppor. Plutyńskiego, ref. w Oddz. IV Szt. M. S. Wojsk.

4) „Demobilizacja i mobilizacja przemysłu wojennego“, ref. prof. inż. wojsk. Okolskiego.

5) „Kolonizacja techniczna na Wschodzie“, ref. inż. Florjańskiego, nacz. wydz. S. Wojsk. Samoch. M. S. Wojsk.

6) „Organizacja polskich stanic wojskowych“, ref. płk. inż. Petrusiewicza, szefa Intend. Nacz. Dow.

7) Znaczenie przemysłowe Górnego Śląska dla wojskowości—ref. inż. Mirowskiego, nacz. wydz. M. P. i H.

8) Odbudowa Polski przy pomocy amerykańskiej wedle projektu p. Stanisława Arcta, del. pełnomoc. Rzplitej Pol. w Ameryce—zagajenie mjr. int. Sosabowskiego.

9) Organizacja zaopatrzenia M. S. Wojsk. ze stanowiska wojskowego—ref. ppor. inż. Płachcińskiego.

10) Organizacja zaopatrzenia wojska ze stanowiska przemysłu i handlu — ref. inż. Fachinettiego, nacz. wydz. M. P. i H.

Przeciętna frekwencja członków wynosiła około 30 na referatach wewnętrznych Sekcji. Współudział osób do wojska nienależących był dość wydatny, wynosił bowiem 30% członków sekcji. Sekcja wykazuje dalsze tendencje szerszego rozwoju. Program jej pracy na najbliższe 3 miesiące określają zapowiedziane referaty i opracowania dla pracy z dziedziny najaktualniejszych zagadnień ekonomicznych bieżącej doby. Odnoszą się one do stosunków wewnętrznych państwa, dotyczą sprawy Górnego Śląska, wolnego miasta Gdańska, Kresów Wschodnich oraz wpływu wojska i jego współudziału w polityce ekonomicznej kraju.

Rezultaty pracy Sekcji komunikowane były przez przysyłanie odpisów protokołów i konkluzji posiedzeń zwierzchnim władzom T-wa.

VI. Fundusze.

Sprawozdanie kasowe T-wa Wiedzy Wojskowej

od października 1919 r. i za rok 1920.

PRZYCHÓD	Karbo- wańce	Marki pol.	Suma Mk. pol.	ROZCHÓD	Karbo- wańce	Marki pol.	Suma Mk. pol.
1. Saldo przekazane przez T-wo Polskiej Wiedzy Wojsk.	3950.—	560.13		1. Administracja i kancelarja .		27056.76	27877.46
2. Otrzymane ze sprzedaży książek T. P. W. W.		14416.73		2. Gospodarcze	3950	820.70	12122.05
3. Wpisowe		5740.—		3. Saldo na 1/I 1921 r.			
4. Składki		3974.65					
5. Ofiara Gen. Broni Hallera .		15000.—	39999.51				
6. Odczyty i różne		308.—					
Razem .	3950.—	—	39999.51		3950	—	39999.51

Prezes (—) *J. Jacyna*,
gen. ppor.

Skarbnicy: (—) *Świrski*
komandor
(—) *Buchowski*
por.

Bilans T=wa Wiedzy Wojskowej

dnia 1-go stycznia 1921 r.

A K T Y W A	Karbo- wançe	Marki pol.	Suma Mk. pol.	P A S S Y W A	Karbo- wançe	Marki pol.	Suma Mk. pol.
1. Gotówka w kasie na 31/XII 1920 r.	3950.—	12122.05		Wierzycciele T. W. W. 1. Przekazani wierz. T. P. W. W. 2. Pozostała należność za druk sprawozdania Kapitał T. W. W.		19841.66	
2. Remanent biblioteki		780.—				450.—	20291.66
3. Wartość 601 klisz		7740.—			3950.—		106508.49
4. " mebli		395.—	21037.05				
Dłużnicy:							
5. P. Gurgul		4900 —					
6. P. Kawalec		2000.—	6900.—				
6. Na składzie w księgarni Wojskowej książki (z po- trąceniem 30% rabatu)			98863.10				
Bilans	3950.—	—	126800.25	Bilans	3950.—	—	126800.25

Prezes: (—) *J. Jacyna*

gen. ppor.

Skarbnicy: (—) *Šuwiński*

komandor.

(—) *Buchowski*

por.

Komisja Rewizyjna:

(—) *E. de Henning Michaelis*

gen. por.

(—) *W. Niesiolowski*

gen. ppor.

(—) *Wł. Wejtko*

gen. ppor.

Protokół Komisji Rewizyjnej T-wa Wiedzy Wojskowej.

Komisja Rewizyjna w składzie: przewodniczącego gen. por. *E. de Henning-Michaelisa* i członków: gen. ppor. *Niesiołowskiego Wiktora* i gen. ppor. *Wejtki Władysława* przejrzała wszystkie księgi kasowe T-wa za rok 1919 i 1920 i porównała je z kwitami i znalazła, że sumy, zapisane na przychód i rozchód, zgadzają się z przedstawionymi dowodami i zostały wydatkowane celowo.

Bilans T-wa za czas od października 1919 r. i za rok 1920 zgodny jest z księgami T-wa, wobec czego Komisja Rewizyjna orzekła, że wszystkie rozchody były wydatkowane celowo.

Komisja Rewizyjna:

Przewodniczący: (—) *E. de Henning-Michaelis* gen. por.

Członkowie: (—) *Wiktor Niesiołowski* gen. ppor.

(—) *Władysław Wejtko* gen. ppor.

VII. Lista Członków Towarzystwa Wiedzy Wojskowej.

Nazwisko i imię	Stopień	Data przyjęcia do T-wa
1. Abzółtowski Sergjusz	mjr.	18.I.20. zw.
2. Albiński Marjan	u. w. IX r.	3.X.19. zw.
3. Aleksandrowicz Aleksander	kpt.	24.X.19. zw.
4. Aleksandrowicz Paweł	płk.	3.X.19. zw.
5. Amirowicz Kajetan	płk.	3.X.19. zw.
6. Anders Stanisław	ppor.	12.XI.19 zw.
7. Anspir Józef	inż. cyw.	18.I.20. pop.
8. Armatys Wiktor	kpt. lek.	17.X.19 zw.
9. Augustynowicz Adam Fr.	ppor.	18.I.20 zw.
10. Babka Włodzimierz	por.	3.X.19. zw.
11. Bagiński Henryk	ppłk.	3.XII.19 zw.
12. Bajkowski Michał	kpt.	3.X.19 zw.
13. Banachiewicz Tadeusz	prof.	18.I.20. pop.
14. Baucilhau Julles Alfons	ppłk.	15.IV.20. zw.
15. Benedykt Stefan	kpt.	3.X.19. zw.
16. Berczowski Otton	ppłk.	12.XI.19. zw.
17. Bemański-Bemansol Jan	por. lek.	3.X.19. zw.
18. Biernacki Franciszek	ppor.	18.I.20. zw.
19. Błyskwilski Bogdan	ppor.	15.IV.20. zw.
20. Bobkowski Aleksander	inż. VII r.	15.IV.20. zw.
21. Bobiński Leopold Ferdyn.	ppor.	18.I.20. zw.
22. Bobrowski Tadeusz.	gen. ppor.	21.XI.19. zw.
23. Bock Ryszard	cyw. inż.	18.I.20. pop.
24. Boczkowski Andrzej	por.	3.X.19. zw.
25. Bogusławski Antoni	por.	3.X.19. zw.
26. Bolesławicz Marjan	kpt. art.	31.X.19. zw.
27. Broszkiewicz Karol	ppor.	29.XI.19. zw.
28. Brummer Wiktor	kpt.	3.X.19. zw.
29. Brzezina Ottokar	płk.	29.XI.19. zw.
30. Budzyński Franciszek	ppor.	7.XI.19. zw.
31. Bujakiewicz Stefan	ppor.	3.X.19. zw.
32. Burhardt Stanisław	płk.	3.X.19. zw.
33. Buszkowski Leon	inż.	18.I.20. pop.
34. Bortnowski Władysław	kpt.	24.X.19. zw.

Nazwisko i imię	Stopień	Data przyjęcia do T-wa
35. Butwiłowicz Prus Jan		3.XII.19. doż.
36. Butwiłowicz Prus Mieczysław		3.XII.19. doż.
37. Borkowski St.		3.XII.19. zw.
38. Cassteller Edward	gen.-por.	21.XI.19. zw.
39. Celiński Władysław	por.	3.X.19. zw.
40. Ciagliński Adam		18.I.20. pop.
41. Cichowski Kazimierz	ppor.	3.X.19. zw.
42. Czarnecki Karol	por.	3.X.19. zw.
43. Czarnowski Stefan	por.	3.X.19. zw.
44. Czechowski Jan	u. w. VII r.	3.X.19. zw.
45. Czernecki Kazimierz	kpt.	16.VI.20. zw.
46. Czetwertyński Ludwik		3.XII.19. dożyw.
47. Chechliński Marjan	kpt.	3.X.19. zw.
48. Chełmowski Czesław	ppor.	21.XI.19. zw.
49. Chrapowicki Stanisław	ppor.	3.X.19. zw.
50. Dąbek Stanisław	por.	15.IV.20. zw.
51. Dąbkowski Mieczysław	mjr.	24.X.20. zw.
52. Dąbrowa-Dienstl Marjan	mjr.	7.XI.19. zw.
53. Dąbrowski Józef	mjr.	3.X.19. zw.
54. Dąbrowski Marjan	por.	15.IV.20. zw.
55. D'erceville Edward	mjr.	29.XI.19. zw.
56. Derdacki Zdzisław	por.	15.IV.20. zw.
57. Deryng Bohdan Dr.	inż.	3.X.19. zw.
58. Deskir Jan	por.	31.X.19. zw.
59. Dickstein Samuel	prof.	18.I.20. pop.
60. Długoszewski Bolesław	ppłk.	3.X.19. zw.
61. Długoszewski Gerard	płk.	7.XI.19. zw.
62. Dobrowolski Stanisław	ppor.	3.X.19. zw.
63. Dobrzyński Władysław	por.	17.X.19. zw.
64. Drojowski Wacław (ś. p.)	mjr.	29.XI.19. zw.
65. Drugsberg Seweryn	ppor.	18.I.20. zw.
66. Dudziński Franciszek	por.	3.X.19. zw.
67. Dukalski Stanisław	ppor.	3.X.19. zw.
68. Dunajewski Jerzy	płk.	18.I.20. zwy.
69. Durski-Trzaska Karol	gen.-ppor.	7.XI. 9. zwy.
70. Dziedzic Błażej	por.	18.I.20. zw.
71. Dżugaj Janusz	por.	3.X.19. zw.

Nazwisko i imię	Stopień	Data przyjęcia do T-wa
72. Dutkiewicz Tomasz		3.XII.19. zw.
73. Ehrenberg Zbigniew	kpt.	15.IV.20. zw.
74. Ejsmond Julian	ppor.	3.X.19. zw.
75. Eljasiewicz Walery		3.XII.19. doż.
76. Empacher Henryk	ppor.	3.X.19. zw.
77. Englert Adam	ppor.	3.X.19. zw.
78. Fabisiak Stanisław	ppor.	5.X.19. zw.
79. Fabrycy Kazimierz	ppułk.	3.X.19. zw.
80. Fawery Aleksander	płk. inż.	24.X.19. zw.
81. Feldstein Tadeusz	kpt.	3.X.19. zw.
82. Ferch Józef	inż.	18.I.20. pop.
83. Fernstein Leon	kpt. mar.	15.IV.20. zw.
84. Filanowicz Władysław	por.	21.XI.19. zw.
85. Fleury Henryk	ppor.	3.X.19. zw.
86. Fliderbaum Alfred	ppor.	3.X.19. zw.
87. Flisowski Antoni	ppor.	15.IV.20. zw.
88. Fulmyk Michał	por.	15.IV.20. zw.
89. Furgalski Teodor	por.	3.X.19. zw.
90. Gaberle Kazimierz.	ppor.	3.X.19. zw.
91. Gadomski Zygmunt.	prof.	12.XI.19. zw.
92. Garlicki Stanisław	u. w. IX r.	18.I.20. pop.
93. Gawroński Antoni.	kpt.	15.IX.20. zw.
94. Gąsiorowski Janusz	kpt.	18.I.20. zw.
95. Gąsiorowski Wacław	prof.	3.X.19. doż.
96. Gembarzewski Bronisław	ppor.	20.XI.19. zw.
97. Geńko Ludwik		15.IV.19. zw.
98. Gorczyński Władysław		18.I.20. pop.
99. Górecki Roman	płk.	3.X.19. zw.
100. Graud Emil.	rtm.	15.IV.20. zw.
101. Grochowski Remigjusz	ppor.	3.X.19. zw.
102. Grotowski Erazm	płk.	18.I.20. zw.
103. Grotowski Marjan	prof.	18.I.20. pop.
104. Guderski Jan	ppor.	3.X.19. zw.
105. Günther Wacław	u. w. VII. r.	15.IV.20. zw.
106. Haller Józef	gen. br.	15.IV.20. doż.
107. Harnwolf Artur	por.	29.XI.19. zw.
108. Herkner Władysław	ppor.	3.X.19. zw.

Nazwisko i imię	Stopień	Data przyjęcia do T-wa
109. Haller Władysław	por.	3.X. 19. zw.
110. Herman Zygmunt	ppor.	15.IV. 20 zw.
111. Hempel Jan	płk.	29.XI. 19 zw.
112. Hinterhoff Eugenjusz.	por.	3.X. 19. zw.
113. Horak Alojzy	kpt.	3.X. 19. zw.
114. Hoszarski Sas Józef	mjr.	3.X. 19. zw.
115. Hubert Witold	por.	21.XI. 19 zw.
116. Hupert Witold	mjr.	8.II. 20 zw.
117. Hyc Jan	mjr.	3.X. 19 zw.
118. Ihnatowicz Franciszek	por.	15.IV. 20 zw.
119. Ihnatowicz Konstanty	gen. ppor.	3.X. 19. zw.
120. Jabłoński Antoni	rtm.	3.X. 19. zw.
121. Jabłoński Czesław		18.I. 20. zw.
122. Jabłoński Stanisław	ppor.	3.X. 19. zw.
123. Jackowski Marjan	ppor.	21.XI. 19. zw.
124. Jacyna Jan	gen. ppor.	3.X. 19. zw.
125. Jagniętkowski Władysław	ppłk.	24.X. 19. zw.
126. Jakowicki Stanisław		3.XII. 19. zw.
127. Jakowski Kazimierz	por.	18.I. 20. zw.
128. Janicki Kazimierz	mjr.	3.X. 19. zw.
129. Janika Stanisław.	ppor.	15.IV. 20. zw.
130. Jankowski Ksawery		18.I. 20. pop.
131. Jantzen Kazimierz	u. w. VII r.	18.I. 20. zw
132. Jastrzębski Jan	mjr.	18.I. 20. zw.
133. Jaworski Zdzisław	kpt.	18.I. 20. zw.
134. Jezierski Jan	kpt.	21.XI. 19. zw.
135. Jeżowski Marceli.	inż.	18.I. 20. pop.
136. Jędraszko Roman	ppor.	12.XI. 19. zw.
137. Jodko Jan	kpt.	18.I. 20. zw.
138. Kaczmarek Bolesław	ppor.	3.X. 19. zw.
139. Kalinowski Ignacy	ppor.	3.X. 19. zw.
140. Kalinowski Stanisław		18.I. 20. pop.
141. Kaliński Emil	kpt.	15.IV. 20. zw.
142. Kamieński Gustaw	u. w.	17.X. 19. zw.
143. Kamiński Henryk	płk.	21.XI. 19. zw.
144. Kamiński Jan	ppor.	3.X. 19. zw.
145. Kapelsiewicz Władysław	ppłk.	3.X. 19. zw.

Nazwisko i imię	Stopień	Data przyjęcia do T-wa
146. Kara Stanisław	mjr.	3.X.19. zw.
147. Karbowski Aleksander	por.	21.XI.19. zw.
148. Kardaszewicz Kazimierz	gen. ppor.	3.X.19. zw.
149. Kępiński Felicjan		18.I.20. pop.
150. Kiełczewski Czesław	ppor.	12.XI.19. zw.
151. Kieszniewski Kazimierz	kpt.	18.I.20. zw.
152. Kindus Władysław	ppor.	3.X.19. zw.
153. Klikowicz Antoni	kpt.	18.I.20. zw.
154. Kłobukowski Michał	ppłk.	18.I.20. zw.
155. Kołłątaj-Skrzednicki Jan	ppłk.	17.X.19. zw.
156. Kołodziejski Czesław		15.IV.20 pop.
157. Kopystyński Ignacy	kpt.	7.XI.19. zw.
158. Kornilowicz Taoeusz	u. w. IX. r.	3.X.19. zw.
159. Kornilowicz Władysław	mjr.	3.X.19. zw.
160. Korycki Józef	kpt.	18.I.20. zw.
161. Korytowski Karol	kpt.	21.XI.19. zw.
162. Kossakowski Michał		3.XII.19. doż.
163. Kossko Piotr	u. w. X. r.	7.XI.19. zw.
164. Kowalski Wincenty	por.	21.XI.19. zw.
165. Kowalski Włodzimierz	por.	3.X.19. zw.
166. Kowzan Józef	mjr.	7.XI.19. zw.
167. Kozicki Jan	kpt.	3.X.19. zw.
168. Kozłowski Władysław	por.	18.I.20. zw.
169. Krasicki-Freund Mikołaj	kpt.	3.X.19. zw.
170. Krassowski Jan	prof.	18.I.20 pop.
171. Kraszewski Jan		3.X.19. zw.
172. Krąkowski-Jordan Edward	ppor.	18.I.20. zv.
173. Krogulski Władysław	kpt.	15.IV.20. zw.
174. Król Aleksander	kpt.	18.I.20. zw.
175. Krukowski-Drużyna Józef	ppłk.	3.X.19. zw.
176. Kwapiński Józef	ppor.	3.X.19. zw.
177. Kwaśniewski Tadeusz	por.	3.X.19. zw.
178. Krysicki Czesław		7.XI.19. zw.
179. Krysiński Tadeusz	ppor.	3.X.19. zw.
180. Krzewski-Liljenfeld Karol	por.	18.I.20. zw.
181. Krzywicki Ludwik		18.I.20. pop.
182. Kucharzewski Feliks		18.I.20. pop.

Nazwisko i imię.	Stopień.	Data przyjęcia do T-wa.
183. Kuczyński Zygmunt	kpt.	3.X.19. zw.
184. Kukiel Marjan	płk.	3.X.19. zw.
185. Kuliński Mieczysław	płk.	15.IV.20. zw.
186. Kuźniar Czesław		18.I.20. pop.
187. Kwiatkowski Remigjusz	u. w. VI. r.	3.X.19. zw.
188. Kwieciński Włodzimierz	ppor.	3.X.19. zw.
189. Kneberg Juljusz		15.IV.20. zw.
190. Lachowicki-Czechowicz T.	kpt.	18.I.20. zw.
191. Laskowski Otton	ppor.	16.VI.20. zw.
192. Lekki Wincenty	mjr.	3.X.19. zw.
193. Lemański Jan	ppor.	3.X.19. zw.
194. Lencewicz Stanisław	prof.	18.I.20. pop.
195. Lewandowski Edward	ppor.	21.XI.19. zw.
196. Lewiński Jan	prof.	18.I.20. zw.
197. Liber Kazimierz	płk.	3.X.19. zw.
198. Lubański Stanisław	kpt.	24.X.19. zw.
199. Łach Jan	kpt.	21.XI.19. zw.
200. Łaguna Henryk	por.	18.I.20. zw.
201. Łapaciński Wincenty		21.XI.19. pop.
202. Łazowski Tadeusz		18.I.20. pop.
203. Łempicki Zygmunt	gen. ppor.	29.XI.19. zw.
204. Łojko-Rędziejowski Aleks.	płk.	18.I.20. zw.
205. Łossowski Hipolit	ppłk.	3.X.19. zw.
206. Łubiński Tomasz	ppłk.	3.X.19. zw.
207. Łukowski Kazimierz	płk.	15.IV.20. zw.
208. Maciejowski Antoni	ppor.	3.X.19. zw.
209. Madeyski Zbigniew	ppor.	29.XI.19. zw.
210. Majewski-Starża Jerzy	ppor.	3.X.19. zw.
211. Majewski Stefan	gen. ppor.	29.XI.19. zw.
212. Malanowski Henryk	ppor.	15.IV.20. zw.
213. Malczewski-Tamara Jan	mjr.	7.V.20. zw.
214. Malczewski Juljusz	gen. ppor.	29.XI.19. zw.
215. Maleciński Stanisław	ppor.	3.X.19. zw.
216. Malewicz Stanisław	por.	3.X.19. zw.
217. Malinowski Stefan	ppłk.	15.IV.20. zw.
218. Maliszewski Jan	por.	3.X.19. zw.
219. Małachowski Lucjan M.	ppor.	18.I.20. zw.

Nazwisko i imię	Stopień	Data przyjęcia do T-wa
220. Markiewicz Witold	ppor.	18.I.20. zw.
221. Markus Stanisław	kpt.	29.XI.19. zw.
222. Maruszewski Artur	por.	15.IV.20. zw.
223. Marzęcki Sergjusz Józef	kpt.	7.XI.19. zw.
224. Matkowski Karol	pkt.	29.XI.19. zw.
225. Maurel Jaen	kpt.	15.IV.20. zw.
226. Maurin Stefan	ppor.	18.I.20. zw.
227. Maziński-Tarło Włodzimierz	kpt.	24.X.19. zw.
228. Mazurkiewicz Stefan	prof.	18.I.20. zw.
229. Mernowicz Zygmunt	kpt.	29.XI.19. zw.
230. Messing Henryk	por.	31.X.19. zw.
231. Michaelis Eugenjusz	gen. por.	3.XII.19. zw.
232. Michałowski Roman	por.	3.X.19. zw.
233. Mikulicz-Radecki Stanisław	u. w.	15.IV.20. zw.
234. Mirski Światopołk Czesław		3.XII.19. doż.
235. Miśniewicz Paweł	ppor.	29.XI.19. zw.
236. Modzelewski Wiesław	ppor.	3.X.19. zw.
237. Mokowicki Józef	ppor.	18.I.20. zw.
238. Monasterski Stanisław	ppor.	15.IV.20. zw.
239. Monkiewicz Jan Edward	por.	24.X.19. zw.
240. Morawski Jan	pułk.	18.I.20. zw.
241. Morel Eugenjusz	rtm.	15.IV.20. zw.
242. Mularski Jerzy	ppor.	7.XI.19. zw.
243. Miller Bernard	płk.	21.XI.19. zw.
244. Misiniewicz Paweł	ppor.	7.XII.19. zw.
245. Nawrocki Leon	u. w.	18.I.20. zw.
246. Nawrocki Władysław	kpt.	21.XI.19. zw.
247. Melart Oktawiusz		17.X.19. pop.
248. Niedzielski Tadeusz.		18.I.20. pop.
249. Nieniewski Adam	pułk.	7.X.20. doż.
250. Niesiołowski-Gawin Wiktor	pułk.	8.II.20. zw.
251. Nirzgalski Jan Kazimierz	ppor.	3.X.19. zw.
252. Niżałowski Alfred	ppor.	31.X.19. zw.
253. Nowak Zygmunt		18.I.20. pop.
254. Nowicki Stefan	ppor.	3.X.19. zw.
255. Obidowski Marjan	ppor.	15.IV.20. zw.
256. Obiezierski		3.XII.19. doż.

Nazwisko i imię	Stopień	Data przyjęcia do T-wa
257. Odrobina Franciszek	ppor.	15.IV.20. zw.
258. Odyniec Wincenty	gen. ppor.	13.X.19. zw.
259. Okolski Stanisław Jan		31.X.19. pop.
260. Okólicz Bazyli		3.XII.19. doż.
261. Okólicz-Kozaryn Witold	por.	18.I.20. zw.
262. Olszewicz Bolesław		18.I.20. pop.
263. Orlewicz Stefan	ppor.	18.I.20. zw.
264. Osiński Aleksander	gen. ppor.	3.X.19. zw.
265. Osmólski Władysław	kpt.	15.IV.20. zw.
266. Ostromecki Władysław	plk.	29.XI.19. zw.
267. Ostrowski Franciszek K.	plk.	18.I.20. zw.
268. Perkowicz Edward	kpt.	21.XI.19. zw.
269. Perkowicz Stanisław	por.	29.XI.19. zw.
270. Petelenc Czesław	mjr.	7.XI.19. zw.
271. Petryczek Julian	ppor.	15.IV.20. zw.
272. Peyser Mieczysław	ppor.	15.IV.20. zw.
273. Pieńkowski Stefan	prof.	18.I.20. pop.
274. Pietraszek Mieczysław	ppor.	3.X.19. zw.
275. Piłsudski Józef	N. P.	26.IX.19. honor.
276. Piotrowski Stanisław Julian	kpt.	18.I.20. zw.
277. Pistel Hugon	kpt.	21.XI.19. zw.
278. Płoński Kazimierz	plk.	18.I.20. zw.
279. Płuszczewski Witold	por.	24.X.19. zw.
280. Płużański Leon	kpt.	17.X.19. zw.
281. Podgórski Wincenty.	plk.	3.X.19. zw.
282. Podjazd-Morgenstern Tad.	por.	21.XI.19. zw.
283. Podwysocki Kazimierz	mjr.	18.I.20. zw.
284. Pohajewski Władysław	gen. ppor.	3.X.19. zw.
285. Pomarański Stefan	por.	3.X.19. zw.
286. Poniatowski Mieczysław	plk.	3.X.19. zw.
287. Ponikowski Antoni	prof.	18.I.20. pop.
288. Powierza Władysław	kpt.	3.X.19. zw.
289. Pożaryski Mieczysław	prof.	18.I.20. pop.
290. Prądzyński Stefan	ppor.	7.XI.19. zw.
291. Pryliński Jan	ppor.	18.I.20. zw.
292. Przedborski Julian	u. w.	18.I.20. zw.
293. Puchalski Stanisław	gen. por.	3.X.19. zw.

Nazwisko i imię	Stopień	Data przyjęcia do T-wa
294. Radgowski Ziemowit	por.	18.I.20. zw.
295. Reich Leopold	ppor.	15.IV.20. zw.
296. Reinhard Henryk	por.	18.I.20. zw.
297. Relidzyński Józef	kpt.	15.IV.20. zw.
298. Remont Lanis Alfred	płk.	15.IV.20. zw.
299. Radowicz Stanisław		3.X.19. zw.
300. Rommer Maciej	ppor.	3.X.19. zw.
301. Romiszewski Modest	gen.-ppor.	3.X.19. zw.
302. Rosnowski Stanisław	płk.	3.X.19. zw.
303. Roweckie Stefan	mjr.	3.X.19. zw.
304. Rozumek Stanisław	ppor.	3.X.19. zw.
305. Różycki Feliks Jan	kpt.	3.X.19. zw.
306. Różycki Tadeusz	mjr.	3.X.19. zw.
307. Rudzki Mieczysław	kpt.	3.X.19. zw.
308. Rutkowski Feliks		18.I.20. pop.
309. Rudnicki Czesław	płk.	24.X.19. zw.
310. Rychliński Jerzy	ppor.	21.XI.19. zw.
311. Rydzewski Bronisław	prof.	18.I.20. pop.
312. Rylke Aleksander	mjr.	21.XI.19. zw.
313. Rylski Ścibor Władysław	por.	31.X.19. zw.
314. Rymaszewski Seweryn	kpt.	3.X.19. zw.
315. Ryszkiewicz Józef	por.	24.X.19. zw.
316. Rytel Józef	por.	3.X.19. zw.
317. Rządkowski Stanisław	ppor.	3.X.19. zw.
318. Rzęcki Szreniawa Stanisław	ppor.	24.X.19. zw.
319. Rzewuski Adam	płk.	3.X.19. zw.
320. Sachs Stanisław		18.I.20. pop.
321. Sadowski Jan	por.	3.X.19. zw.
322. Sądowski Zygmunt	por.	21.XI.19. zw.
323. Samsonowicz Jan		18.I.20. pop.
324. Sawicki Kazimierz		18.I.20. pop.
325. Schätzel Tadeusz	por.	3.X.19. zw.
326. Scheffer Józef	ppor.	15.IV.20. zw.
227. Siczek Stanisław	kpt.	18.I.20. zw.
328. Sierpiński Wacław	prof.	18.I.20. pop.
329. Siewierski Stefan	por.	15.IV.20. zw.
330. Śliwiński Witold	płk.	3.X.19. zw.

Nazwisko i imię	Stopień	Data przyjęcia Do T-wa
331. Ślósarski Michał		18.I.20. pop.
332. Słoniewski Edmund	ppor.	18.I.20. zw.
333. Słoniewski Julian	kpt.	18.I.20. zw.
334. Słuchowski Wacław	u. w.	15.IV.20. zw.
335. Śmigielski Tadeusz	rtm.	3.X.19. zw.
336. Smosarski Władysław		18.I.20. pop.
337. Stopczyński Mieczysław	ppor.	18.I.20. zw.
338. Sokołowski Stanisław	por.	15.IV.20. zw.
339. Sokołowski Stefan	por.	15.IV.20. zw.
340. Sołtys Joachim	ppor.	3.X.19. zw.
341. Sosabowski Stanisław	mjr.	24.X.19. zw.
342. Sosnowski Oskar	prof.	18.I.20. pop.
343. Suryn Stanisław	gen. ppor.	31.X.19. zw.
344. Świderski Henryk	ppor.	21.XI.19. zw.
345. Świdziński Edmund	ppor.	8.II.20. zw.
346. Świrski Jerzy	plk.	3.X.19. zw.
347. Szagan Karol	ppor.	18.I.20. zw.
348. Szałowski Stanisław	u. w.	18.I.20. zw.
349. Szczyt-Niemirów Wład.	ppor.	24.X.19. zw.
350. Szemelowski Antoni	por.	21.II.20. zw.
351. Szpręglewski Eugenjusz	plk.	18.I.20. zw.
352. Szystowski Czesław	kpt.	3.X.19. zw.
353. Sujkowski Antoni		18.I.20. pop.
354. Stachiewicz Julian	ppor.	29.XI.19. zw.
355. Stamirowski Kazimierz	por.	3.X.19. zw.
356. Stankiewicz Jan	kpt.	7.XI.19. zw.
357. Stenz Edward		18.I.20. pop.
358. Stopczyk Wojciech	u. w.	18.I.20. zw.
359. Straszewicz Stefan		18.I.20. pop.
360. Strażyc Kamil Tadeusz	por.	24.X.19. zw.
361. Strażyc Marjan	por.	18.I.20. zw.
362. Stroynowski-Strzemień St.	por.	3.X.19. zw.
363. Strzemieński Aleksander	ppłk.	3.XII.19. doż.
364. Strumf Tadeusz	por.	15.IV.20. zw.
365. Studziński Adam	por.	3.X.19. zw.
366. Stulgiński Henryk		3.XII.19. doż.
367. Styczyński Aleksander	ppor.	3.X.19. zw.

Nazwisko i imię	Stopień	Data przyjęcia Do T-wa
368. Tarczyński Tadeusz	kpt.	3.X.19. zw.
369. Taylor Karol	prof.	18.I.20. pop.
370. Teodorski Serda	plk.	3.X.19. zw.
371. Teychman Jan	ppor.	18.I.20. zw.
372. Todt Wilhelm	kpt.	17.X.19. zw.
373. Tołłoczko Bolesław	prof.	18.I.20. pop.
374. Tołłoczko Józef	ppor.	21.XI.19. zw.
375. Tołwiński Gabryel		18.I.20. pop.
376. Tomaszczyk Mieczysław	ppor.	15.IV.20. zw.
377. Trepka-Nekanda Władysł.	por.	18.I.20. zw.
378. Tuszyński Adam	u. w.	15.IV.20. zw.
379. Tuszyński Leon	ppor.	3.X.19. zw.
380. Tupalski Andrzej	plk.	3.X.19. zw.
381. Unrug Józef	kpt.	21.XI.19. zw.
382. Uziębło Stefan	por.	3.X.19. zw.
383. Vorbrodt Wacław	ppor.	29.XI.19. zw.
384. Wongiel Bogdan	ppor.	3.X.19. zw.
385. Waltenberg Włodzimierz	ppor.	3.X.19. zw.
386. Weintuch Kazimierz	por.	21.2.20. zw.
387. Wasilewski Gustaw	ppor.	3.X.19. zw.
388. Wasilewski Wacław Eust.	u. w.	3.X.19. zw.
389. Wejtko Antoni	por.	12.XI.19. zw.
390. Wejtko Władysław	gen. ppor.	3.X.19. zw.
391. Wencel Józef	pułk.	7.XI.19. zw.
392. Werczyński Edward	kpt.	21.XI.19. zw.
393. Werner Wacław		18.I.20. pop.
394. Werstein Ludwik		18.I.20. pop.
395. Weryho Aleksander	ppor.	29.XI.19. zw.
396. Wiatr Józef	kpt.	24.X.19. zw.
397. Wiechecki Konstanty	ppor.	3.X.19. zw.
398. Wilczyński Aleksander	kpt.	29.XI.19. zw.
399. Wilman Zygmunt	ppor.	15.IV.20. zw.
400. Winterowski Jan	kpt.	18.I.20. zw.
401. Wisznicki Mikołaj	rtm.	21.XI.19. zw.
402. Wiszniowski Bolesław	por.	15.IV.20. zw.
403. Witkowski Józef		18.I.20. pop.
404. Witkowski Stefan	plk.	15.IV.20. zw.

Nazwisko i imię	Stopień	Data przyjęcia Do T-wa
405. Wronowski-Kozłowski Wł.	ppor.	29.XI.19. zw.
406. Wojciechowski Wacław	inż.	18.I.20. pop.
407. Wojnar Kacper	kpt.	7.XI.19. zw.
408. Wolfke Ludwik		18.I.20. pop.
409. Wollen Karol	u. w.	18.I.20. zw.
410. Wołkowicki Jerzy	ppłk.	21.XI.19. zw.
411. Wołoszynowski Eugenjusz	por.	18.I.20. zw.
412. Wołyniewicz Romuald	płk.	29.XI.19. zw.
413. Zabłocki Henryk	ppor.	18.I.20. zw.
414. Zając Józef	płk.	31.X.19. zw.
415. Zamoyski Adam		7.XI.19. zw.
416. Zaraka-Zarakowski Jan	gen.	3.X.19. zw.
417. Zdeb Jan	kpt.	21.XI.19. zw.
418. Zdziechowski Jerzy		3.X.19. doż.
419. Zieliński Franciszek Ant.	płk.	3.X.19. zw.
420. Zwiśłocki Tadeusz	kpt.	3.X.19. zw.
421. Żabczyński Aleksander	płk.	3.X.19. zw.
422. Żelechowski Witold	płk.	3.X.19. zw.
423. Żołądziowski Cezary	gen. ppor.	3.X.19. zw.
424. Żórawski Kazimierz	prof.	18.I.20. pop.
425. Żuk Bronisław	ppłk.	18.I.20. zw.
426. Żukowski Tadeusz	gen. ppor.	7.XI.19. zw.
427. Żychowski Jerzy.	kpt.	3.X.19. zw.

S P I S

członków Łódzkiego Koła Towarzystwa Wiedzy Wojskowej

na 1 stycznia 1920 r.

Nazwisko i imię	Szarża
1. Olszewski Bolesław	gen.-ppor.
2. Kuchinka Gustaw	ppłk.
3. Skrutkowski Jan	pułk.
4. Fryz Rudolf	kpt.
5. Biłyk Alfred	kpt.
6. Szczepp Kazimierz	ppor.
7. Inglit Stanisław	ppor.
8. Wieliczker Edward	por.
9. Sınolarski	mjr.
10. Zuława Ludwik	ppor.
11. Fiszer Teodor	ppor.
12. Sobczak Marjan	u. w. XI r.
13. Line Aleksander	u. w. XI r.
14. Pilewski	por.
15. Mierkowski Olgard	ppłk.
16. Moniwid-Narkuski Władysław	mjr.
17. Trzebiński	ppor.
18. Kuczkowski	ppor.
19. Matysek	ppor.
20. Łokucijewski Piotr	płk.
21. Bergman Jan	ppor.
22. Gorka Zygmunt	por.
23. Peters Jakób	ppor.
24. Pokrant Teodor	ppor.
25. Kuchan Marceli	ppor.
26. Kaczyński Wacław	por.
27. Wachman Herman	inż.-ppor.
28. Line Feliks	ppor.
29. Zaleski Paweł	ppor.
30. Kujawski	por.
31. Bednarczyk	kpt.
32. Gorzadzielski	ppor.

Nazwisko i imię	Szarża
33. Szretter	kpt.
34. Wiprzycki	ppor.
35. Hankiewicz	ppor.
36. Wróbel Tadeusz	ppor.
37. Krajewski	ppor.
38. Kozłowski Gustaw	ppor.
39. Świdziński Józef	ppor.
40. Małowiejski	ppor.
41. Malicki	ppor.
42. Dziadzik	ppor.
43. Wrocławski Marjan	ppor.
44. Jastrzębski Tadeusz	ptk.
45. Pawłowski Czesław	ppor.
46. Majewski Aleksy	mjr.
47. Krajowski	ppor.
48. Markiewicz Zygmunt	ppor.
49. Weisberg Michał	por.
50. Busz Franciszek	por.
51. Iwaszkiewicz	kpt.
52. Sarnecki	ppor.
53. Skibniewski	mjr.
54. Sikora	por.
55. Kardaszewicz Stefan	ppor.
56. Piatkowski	ppor.
57. Thiel Adolf	ppor.
58. Nechwilla Henryk	ppor.
59. Kalinowski Antoni	ppor.
60. Lassý Maksymiljan	ppor.
61. Zawadzki Piotr	por.
62. Portych Jerzy	
63. Wirski Bolesław	u. w.
64. Zaorski Stanisław	ppor.
65. Prymus Jan Juljusz	kpt.
66. Kamiński Antoni	por.
67. Brauner Eryk	por.
68. Duszkiewicz Mieczysław	ppor.
69. Pochorylec Baruch	ppor.
70. Kodjaszewski Jan	ppor.

Nazwisko i imię	Szarża
71. Steczkowski Zgmunt	ppor.
72. Busiakiewicz Wacław	ppor.
73. Katny Edward	ppor.
74. Peczkowski Benedykt	ppor.
75. Zolciński Balesław	ppor.
76. Zalenicki Tadeusz	ppor.
77. Szewczyk Jan	ppor.
78. Szafnagiel Antoni	ppor.
79. Rataj Franciszek	ppor.
80. Baranowski Wacław	ppor.
81. Płoński Piotr	ppor.
82. Burno Kazimierz	ppor.

26741/
1

225